

JAARVERSLAG 2017

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	1
OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND	2
I. MENSEN EN PARTNERS	3
KENNIS & EXPERTISE	4
TI-NL IN HET NIEUWS	10
II. PREVENTIE, HANDHAVING EN GERECHTIGHEID	13
III. STERKE BEWEGING	22
SAMENWERKING MET TI-S, TI-EU EN ANDERE TI-AFDELINGEN	28
ANNUAL MEMBERSHIP MEETING 2017	29
IV. VOORUITBLIK	30

VOORWOORD

2017 was een uitdagend en succesvol jaar voor Transparency International Nederland (TI-NL), waarin we veel hebben bereikt. Wij staan in dit jaarverslag stil bij de resultaten die wij mede dankzij jullie steun hebben gerealiseerd. We zetten daarbij uiteen wat afgelopen jaar onze prioriteiten waren, welke activiteiten we hebben ondernomen en welke impact we daarmee gemaakt hebben. Ook kijken we vooruit naar de komende jaren, waar naast het ontwikkelen van een nieuwe strategie nog meer uitdagingen en kansen wachten.

Anders dan in voorgaande jaren is dit jaarverslag direct verbonden aan de strategie 2016-2018 van Transparency International Nederland (TI-NL). Het jaar 2017 lag precies in het midden van deze periode, en geeft daarmee een goed beeld van de uitvoering van die strategie. Het jaarverslag sluit daarom aan op de drie focusgebieden: 1) Mensen en partners, 2) Preventie, handhaving en gerechtigheid en 3) Sterke beweging. Per gebied zal in hoofdlijnen uiteengezet worden hoe TI-NL hier het afgelopen jaar invulling aan heeft gegeven – in de Nederlandse, maar soms ook buitenlandse context van het bestrijden van corruptie. Hiermee hopen we duidelijker te kunnen rapporteren over onze impact, gekoppeld aan de strategie.

Hoogtepunten van 2017 waren een uitnodiging voor de Parlementaire ondervragingscommissie Fiscale constructies van de Tweede Kamer naar aanleiding van ons rapport *Behind the Scenes – Beneficial Ownership Transparency in the Netherlands*, deelname aan de Nederlandse delegatie tijdens de *Conference of State Parties* van het VN Verdrag tegen Corruptie in Wenen en de 21F-bijeenkomst *Veilig melden op de werkplek*.

Transparency International Nederland dankt haar leden, institutionele leden, donateurs en andere partners van harte voor hun bijdrage aan de activiteiten die TI-NL in 2017 heeft kunnen ontplooiën. TI-NL zet deze samenwerking in 2018 graag voort om samen integriteit, inzichtelijkheid en toerekenbaarheid verder te bevorderen in Nederland.

Mede namens het bestuur en kabinet van TI-NL,

PAUL VLAANDEREN
Voorzitter

ANNE SCHELTEMA BEDUIN
Algemeen directeur

OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL

NEDERLAND

Transparency International (TI) is een *civil society organisation* (CSO), gericht op de wereldwijde bevordering van integriteit, transparantie en toerekenbaarheid van bestuur teneinde corruptie in de wereld uit te bannen. TI is in 1993 opgericht en heeft een wereldwijd ondersteunend Secretariaat in Berlijn. De oprichtingsakte is in Nederland bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken (OSB) getekend.

Sinds haar oprichting zet TI zich in om corruptie wereldwijd te bestrijden. TI heeft corruptie als mondiaal probleem op de kaart gezet en nieuwe initiatieven ontwikkeld voor een structurele en effectieve bestrijding van corruptie.

Op nationaal niveau bestrijden meer dan 100 afdelingen van TI corruptie in eigen land. In Nederland is dat TI-NL, in 1999 opgericht als een vereniging met leden. TI-NL is een geregistreerde Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en heeft geen winstoogmerk.

TI-NL zet zich in voor een wereld waarin de overheid, de politiek, het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld én burgers vrij

zijn van corruptie. Wij werken hard aan de bevordering van integriteit, transparantie en verantwoording in de Nederlandse samenleving. Door de gedeelde kennis en expertise van juristen, academici, accountants, technologen, activisten en anderen effectief in te zetten, beoogt TI corruptie zichtbaar te maken en daardoor beleidsmakers én burgers te stimuleren om zich hard te maken voor effectieve corruptiebestrijding.

Dat gebeurt onder andere door onderzoeken zoals meest recentelijk het onderzoek naar *Whistleblowing Frameworks* bij Nederlandse beursgenoteerde bedrijven, het *Ultimate Beneficial Ownership* (UBO)-onderzoek, het *Transparency in Corporate Reporting* (TRAC)-onderzoek en het rapport *Lifting the Lid on Lobbying* over lobbyen in Nederland. Ook doet TI-NL dit door het publiceren van policy papers over bijvoorbeeld handhaving en bescherming van bronnen en klokkenluiders, door voorlichting aan ministeries, het parlement en andere stakeholders en door een actief mediabeleid te voeren.

I. MENSEN EN PARTNERS

Mensen die willen helpen corruptie te bestrijden moeten weten hoe zij kunnen bijdragen aan dit doel. Zij moeten kunnen zien dat het bevorderen van integriteit in hun leven effect sorteert en de maatschappij er positief door wordt beïnvloed. TI-NL werkt daarom samen met individuen, maatschappelijk middenveld, overheid en private sector, om haar impact verder te vergroten.

INDIVIDUELE LEDEN

TI-NL hecht veel waarde aan haar individuele leden. Zij dragen bij aan onze missie voor een transparanter Nederland en versterken de positie van TI-NL. Hierdoor kan de organisatie meer invloed uitoefenen op regelgeving en beleid. Met behulp van de bijdrage van leden kan TI-NL haar doelstellingen concreet maken, onder meer door middel van het organiseren van bijeenkomsten en door deze onder de aandacht brengen bij beleidsmakers, de wetgever en andere stakeholders.

Leden hebben toegang tot informatie, onderzoeken en het netwerk van TI en bezoeken bijeenkomsten van TI-NL, al dan niet met andere organisaties gezamenlijk georganiseerd. Bovendien ontvangen leden wekelijks de nieuwsbrief *Integritijd* en kunnen ze twee maal per jaar deelnemen aan de Algemene Ledenvergadering, die altijd een inhoudelijke component heeft, gegeven door een externe spreker.

Tijdens de eerste ALV van het afgelopen jaar waren dat Richard Bistrong (anti-omkopingsconsultant) en Geert Vermeulen (lid TI-NL) met een *Anti-Bribery* mini-sessie over hoe werknemers worden verleid tot het geven of ontvangen van steekpenningen en hoe dit voorkomen kan worden. Bij de tweede ALV van 2017 heeft Peter van Veen (lid TI-NL) zijn kennis en ervaring op het gebied van corruptierisico's in de private sector gedeeld en inzicht gegeven in hoe integriteit in het bedrijfsleven vergroot kan worden.

Het ledenaantal eind 2017 bedraagt 166 en is gebaseerd op basis van de ontvangen contributie (€ 50,- per jaar) en niet op basis van inschrijving bij de vereniging.¹ Ook in 2018 zal er noodzaak zijn voor verdere ledenwerving en effectievere inning van contributiegelden (o.a. incasso):

- 🌐 Meer leden betekent een groter draagvlak voor de strijd tegen corruptie.
- 🌐 Meer leden betekent ook een groter netwerk waaruit TI-NL kan putten voor kennis over corruptie én om de negatieve gevolgen van corruptie beter zichtbaar te maken.
- 🌐 De jaarlijkse contributie van de leden draagt verder bij aan de door TI-NL ondernomen activiteiten. Meer leden betekent meer onafhankelijkheid en een grotere financiële armslag, noodzakelijk om onze doelstellingen te bereiken.

KENNIS & EXPERTISE

TI-NL werkt graag samen met leden die zich professioneel met vraagstukken van integriteit, transparantie, aansprakelijkheid en corruptie bezighouden. TI-NL kan dankzij adviezen van deze – al dan niet in klein verband samenwerkende – deskundige leden met gezag reageren op de actualiteit en anticiperen op nieuwe ontwikkelingen.

Zo functioneert al een aantal jaren de commissie *Bescherming Klokkenluiders* bestaande uit Elisabeth Lissenberg, Jeroen Brabers, Caroline Raat, Joop Remmé (tot september 2017) en Hannah de Jong (bestuurslid TI-NL), ondersteund door Anne Scheltema Beduin (directeur TI-NL) en Lotte Rooijendijk (Communications & Project Officer TI-NL). Deze groep monitort de Wet Huis voor Klokkenluiders, de activiteiten van het Huis voor Klokkenluiders en andere ontwikkelingen op het gebied van klokkenluiden. In 2017 is de commissie enkele keren bij elkaar gekomen, heeft zij een opiniestuk en persbericht gepubliceerd, is een commissielid onderdeel geweest van een paneldiscussie over klokkenluidersbescherming in de private sector en heeft de commissie ook een bezoek gebracht aan het Huis voor Klokkenluiders (zie ook p. 14).

Daarnaast is eind 2017 de commissie *Rechtspraak* opgericht, die zich richt op transparantie in de rechtspraak. De commissie bestaat uit Caroline Raat, Shanta Singh en Donald Kalff (bestuurslid TI-NL), ondersteund door Anne Scheltema Beduin (directeur TI-NL). In 2018 zal deze commissie zich

¹ Normaliter baseren we het ledenaantal in het jaarverslag op basis van de ontvangen contributie (166 in 2017) en niet op basis van inschrijving bij de vereniging (229 in 2017).

onder andere toeleggen op de vraag in hoeverre toename van transparantie in de rechterlijke macht kan bijdragen aan het vergroten van vertrouwen in de rechtspraak.

YOUNG TI

TI-NL heeft haar individuele lidmaatschap eind 2016 uitgebreid naar de jongere generatie: Young TI, bedoeld voor studenten en young professionals met interesse in transparantie, integriteit en de strijd tegen corruptie.

Het Young TI-netwerk van TI-NL heeft nu 45 leden, een flinke toename ten opzichte van 2016 (toen 25 leden). Wij bieden onze Young TI-leden netwerkborrels, stages, scriptieonderwerpen, sportactiviteiten en bijeenkomsten over corruptie-gerelateerde onderwerpen. We werken ook samen met diverse universiteiten, studentenverenigingen, alumniverenigingen en verenigingen van young professionals.

Op 15 juni 2017 heeft TI-NL een cinema session georganiseerd op het dakterras van het Koninklijk Instituut voor de Tropen over de rol van de onderzoeksjournalistiek in de strijd tegen corruptie. We zijn in gesprek gegaan met onderzoeksjournalisten Karlijn Kuijpers en Thomas Muntz (beiden van Investico) over de belangrijke bijdrage van onderzoeksjournalistiek in het blootleggen van corruptie. Aansluitend hebben we de documentaire *All Governments Lie* vertoond.

Op 16 september 2017 heeft Young TI weer meegedaan aan de Damloop met het team *Run against Corruption* om sponsorgeld op te halen voor de bestrijding van corruptie. Young TI heeft voorafgaand een benefietmarkt georganiseerd, waarvan de gehele opbrengst ten goede is gekomen aan de doelstellingen van TI-NL.

Op 1 december 2017 heeft er een Young TI-sessie plaatsgevonden over de duistere kant van de voedselindustrie. Ilse Griek (Foodwatch) en Wim Huisman (VU) hebben de deelnemers een kijkje in de keuken van de ondoorzichtige voedselindustrie en voedsel fraude gegeven en hebben we de documentaire *Sjoemelen met Vlees* vertoond.

TI-NL heeft in augustus 2017 vacatures voor Young TI-commissieleden opgesteld. Deze commissie zal duidelijke doelen formuleren

en een basis leggen voor de toekomst van Young TI. De commissieleden zullen invulling geven aan activiteiten (sport, film, debat); acties; de opbouw van een Young TI-netwerk; studieprojecten; artikelen en blogs schrijven; carrière events. In het eerste kwartaal van 2018 zal deze commissie worden gevormd, waarbij het eind 2018 een zelfstandig onderdeel van TI-NL moet vormen. Young TI organiseert dan eigen bijeenkomsten en verspreidt, met behulp van TI-NL, kennis over (anti-)corruptie onder de doelgroep.

INSTITUTIONEEL INTEGRITEITSFORUM (2IF)

Sinds 2012 staat lidmaatschap van TI-NL open voor rechtspersonen zodat bedrijven, professionele organisaties, CSO's, (semi-)publieke organen en andere entiteiten lid kunnen worden. Eind 2017 heeft het 2IF van TI-NL een [veertiental institutionele leden](#): ABN AMRO Bank NV, Brunel, FMO, het Instituut voor Internal Auditors, KAS BANK, het Koninklijk Instituut voor de Tropen, de Nederlandse Beroepsvereniging voor Accountants, Norton Rose Fulbright, People Intouch, Schiphol NV, Siemens NV, Unilever, WKPA en Yokogawa Europe.

Het institutioneel integriteitsforum is specifiek gericht op de wensen en behoeften van de institutionele leden. Twee maal per jaar wordt een 2IF-bijeenkomst georganiseerd waarvan het thema aansluit bij de relevante ontwikkelingen en wordt afgestemd met de institutionele leden (zie p. 7). De leden hebben de mogelijkheid om deel te nemen aan trainingen en conferenties die TI-NL organiseert, al dan niet in samenwerking met andere organisaties of instellingen. De leden krijgen toegang tot TI-documentatie aangaande corruptierisico's in het bedrijfsleven en tot experts in landen die deel uitmaken van de TI-beweging.

Om lid te kunnen worden van het Institutioneel Integriteitsforum (2IF) dienen institutionele leden de *Code of Conduct* van TI-NL te onderschrijven en een *due diligence* proces te doorlopen. Afhankelijk van de omvang van het bedrijf of de instelling bedraagt de jaarlijkse bijdrage thans tussen €1.000 en €5.000,-. Ook is een *in kind* lidmaatschap mogelijk.

Naast deze door TI-NL zelf geïnitieerde interactie met het bedrijfsleven wordt TI-NL ook steeds vaker benaderd door bedrijven die weliswaar geen lid zijn, maar wel met TI-NL gedachten willen uitwisselen over aan integriteit en anti-corruptie gerelateerde onderwerpen. Zo is TI-NL het afgelopen jaar door KPN uitgenodigd voor haar jaarlijkse stakeholdersdialoog in het Rijksmuseum (onderwerp: eerlijk belasting betalen), door Atradius DSB voor hun Ekv-consultatiebijeenkomst (Exportkredietverzekering) en heeft TI-NL meerdere malen met KPMG gesproken over een applicatie die gebruikt kan worden om het bewustzijn van corruptierisico's onder het MKB te vergroten.

2IF-BIJEENKOMSTEN

De eerste 2IF-bijeenkomst van 2017 vond plaats op 28 september bij Schiphol N.V. Deze bijeenkomst richtte zich op *third party due diligence* en screening van personeel en inleners. Tijdens deze goedbezochte bijeenkomst is gesproken over de voor- en nadelen van transparantie in de verslaglegging, de nieuwe uitdagingen die verdere digitalisering en andere technologische ontwikkelingen met zich meebrengen en het aanscherpen van gedragscodes voor de relatie met derde partijen.

Op 12 december 2017 organiseerde TI-NL de tweede 2IF-bijeenkomst *Veilig melden op de werkplek* ter lancering van het onderzoek [*Whistleblowing Frameworks – Assessing Dutch Publicly Listed Companies*](#). Anderhalf jaar na de inwerkingtreding van de Wet Huis voor Klokkenluiders onderzocht

TI-NL de meldregelingen van 18 grote en 9 midden- en kleine beursgenoteerde Nederlandse bedrijven. Hieruit bleek dat nog lang niet alle meldregelingen aan de internationale *best practices* voldoen. Tijdens de ronde tafel bijeenkomst zijn de bevindingen en aanbevelingen van het onderzoeksrapport gepresenteerd aan de onderzochte bedrijven en de 2IF-leden. Ook is een aantal maatregelen besproken die bedrijven kunnen treffen om een optimale bescherming van klokkenluiders op de werkvloer te bewerkstelligen (zie ook p. 15).

EXTRACTIVE INDUSTRIES TRANSPARENCY INITIATIVE (EITI)

Een bijzondere vorm van samenwerking met het bedrijfsleven en de overheid is het *Extractive Industries Transparency Initiative* (EITI). TI-NL neemt deel aan de *multi-stakeholder* groep (MSG) van [NL-EITI](#), in navolging van de wereldwijde standaard voor het beheer van olie, gas en minerale delfstoffen. In Nederland moet dit initiatief bijdragen aan meer transparantie in de delfstoffensector. In december 2017 is de samenstelling van de MSG in de Staatscourant gepubliceerd. De eerste rapportage van NL-EITI zal in 2019 verschijnen, gebaseerd op de delfstoffengegevens uit 2017. Naast de olie- en gassector en de zoutwinningsindustrie, zullen ook duurzame energie-opties aan bod komen, zoals aardwarmte en windenergie.

MEDIA & COMMUNICATIE

TI-NL zoekt doorlopend naar nieuwe manieren om mensen te boeien en op een manier te communiceren die ons werk en onze onderzoeken interessant en relevant maakt voor een groter publiek. In 2017 is opnieuw uitgebreid aandacht besteed aan het verspreiden van de boodschap van TI-NL. TI-NL heeft wederom een recordaantal lezingen gegeven, bijeenkomsten georganiseerd en pleitbezorgingswerkzaamheden verricht. Door diverse bestuursleden en medewerkers is gesproken met beleidsmakers, politici, institutionele partners, diverse TI-afdelingen en een zeer uiteenlopende groep van journalisten, geïnteresseerden en bedrijven.

TI-NL OP SOCIALE MEDIA

Transparency International Nederland beschikt over een:

- Twitter-account: [@transparencynl](#)
- Facebook-account: www.facebook.com/transparencynl
- [LinkedIn-groep](#)

Belangrijke doelstellingen voor het kabinet van TI-NL waren:

- Het werven van leden en volgers/ likes op social media.

- 🌐 Het onderhouden van contact met de leden door onder andere het opstellen van een wekelijkse nieuwsbrief en communicatie via de website.
- 🌐 Het vergroten van de naamsbekendheid.
- 🌐 Het delen van informatie met de samenleving.
- 🌐 Het communiceren van de resultaten van de inhoudelijke prioriteiten.

volgers december 2016: 703

volgers december 2017: 840

likes december 2016: 1.654

likes december 2017: 1.997

Met name Twitter en Facebook worden dagelijks actief gebruikt door TI-NL. Het gebruik van de LinkedIn-account van TI-NL is in 2017 verder uitgewerkt. De LinkedIn groep Transparency International Nederland telt nu 170 leden en er wordt op regelmatige basis gepost.

Het totaal aantal *likes* op Facebook heeft gedurende het jaar weer een mooie stijging laten zien. Deze toename heeft grotendeels te maken met de hoge frequentie van geplaatste berichten en het *boosten* van berichten. Het 'topbericht' van 2017 bereikte 4.082 personen, en betrof de lancering van de *Corruption Perceptions Index 2016* op 25 januari 2017.

Het aantal nieuwe volgers van TI-NL op Twitter is flink gestegen ten opzichte van vorig jaar met 840 volgers. De TopTweet van TI-NL verdiende 9.442 weergaven op 13 december 2017 naar aanleiding van de lancering van het onderzoeksrapport [Whistleblowing Frameworks: assessing Dutch publicly listed companies](https://www.transparency.nl/nieuws/2017/12/onvoldoende-inzet-beursgenoteerde-bedrijven-bescherming-klokkenluiders/) van TI-NL.

transparencynl @transparencynl

A new study by Transparency International Nederland shows that half of the large publicly-listed Dutch companies does not apply sufficient measures to protect (potential) reporters of wrongdoing **#SpeakUp #Whistleblowing**
<https://www.transparency.nl/nieuws/2017/12/onvoldoende-inzet-beursgenoteerde-bedrijven-bescherming-klokkenluiders/> ...

De topvolger van TI-NL van het jaar is Renske Leijten (Tweede Kamerlid, SP), die zelf gevolgd wordt door 38.865 personen.

TI-NL IN HET NIEUWS

Met grote regelmaat komt TI in het nieuws. In de periode van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017 is TI 160 keer vermeld of aangehaald in de Nederlandse media. Hieronder volgt een selectie van artikelen en items van TI-NL in de media:

- 25 januari 2017 – Metro: [‘Dit zijn de meest en minst corrupte landen.’](#)
- 11 februari 2017 – Financieel Dagblad: [‘Het niveau van Denemarken zal ook Nederland nooit halen.’](#)
- 15 februari 2017 – Financieel Dagblad: [‘Trump haalt streep door transparantieregels oliemaatschappijen.’](#)
- 3 maart 2017 – NRC: [‘Nederland is een beetje corrupt en glijdt verder af’](#)
- 27 maart 2017 – Trouw: [‘Het gaat niet slecht, maar corruptie is in Nederland een taboe’](#)
- 12 mei 2017 – Follow the Money: [‘Er komt een gedeeltelijk lobbyverbod voor ex-bewindspersonen’](#)
- 29 mei 2017 – Financieel Dagblad: [‘Overheid breidt strijd tegen witwassen uit tot virtuele valuta.’](#)
- 31 mei 2017 – NOS: [‘Europarlementariërs schimmig over miljoenen aan onkostenvergoeding’](#)
- 17 juli 2017 – Volkskrant: [‘Nieuwe app maakt gratis opvragen van KvK-gegevens mogelijk’](#)
- 26 juli 2017 – Volkskrant: [‘Op wat ‘weeffouten’ na staat het Huis voor klokkenluiders ferm.’](#)
- 9 oktober 2017 – Parool: [‘Wat houdt de omstrede ‘sleepwet’ precies in?’](#)
- 20 oktober 2017 – Algemeen Dagblad: [‘Malta gaat gebukt onder corruptie, vriendjespolitiek en witwassen.’](#)
- 22 december 2017 – Trouw: [‘Maatregelen tegen witwassen weinig effectief’](#)

Verder wordt TI ook in diverse andere artikelen in de pers genoemd, voornamelijk in artikelen die pleiten voor goede corruptiepreventie en het belang van heldere integriteitsregels.

Politicus Jos van Rey verdacht van corruptie

OM vordert € 111 mln van Van Nieuwenhuijzen

Nederlands baggerwerk in Indonesië bedreigd door corruptie

Telecombedrijf schikt voor 716 miljoen na omkoping

Shell verdacht van omkoping in Nigeria

Eerste politieke slachtoffer Panama Papers: premier IJsland weg

Van Dalen weg bij Rabobank na corruptiezaak Vimpel

Mogelijk recordboete Petrobras van 1,4 miljard, SBM betrokken

TI-NL OP DE WEBSITE

Een groot deel van de werkzaamheden van TI-NL en TI wereldwijd bestaat uit het doen van onderzoek, het volgen van ontwikkelingen en het verzamelen van kennis over het onderwerp corruptie (in de breedste zin van het woord). Voor TI-NL is de website de voornaamste plek deze bevindingen te presenteren.

Ook in 2017 was de website het primaire middel van communicatie van TI-NL. Gemiddeld werden wekelijks vijf of meer inhoudelijke artikelen gepubliceerd. Om het bereik te vergroten werden de geplaatste artikelen ook op Facebook en soms op Twitter of LinkedIn gepost.

Het bezoek van de website is het afgelopen jaar – door vernieuwing van de website, toename van bekendheid, leden en hoeveelheid artikelen – fors toegenomen met een gemiddelde van 200 bezoeken per dag. De nieuwe website is op 2 januari 2017 officieel gelanceerd, in een moderne format met grotere gebruiksvriendelijkheid, meer gebruik van sociale media en de mogelijkheid TI-NL actief te ondersteunen (via zogenaamde *call-to-action buttons*).

Op de website worden publicaties, artikelen en opiniestukken geplaatst. Dit betreffen bijvoorbeeld berichten uit de media waarin aandacht wordt besteed aan TI en/of leden van de vereniging die zich inzetten in de strijd tegen corruptie, (internationale) onderzoeken naar corruptie of andere signalen die (de bestrijding van) corruptie in Nederland inzichtelijk maken. Lotte Rooijendijk zorgt voor de redactie van de website; suggesties kunt u doorgeven via: communicatie@transparency.nl.

Op de website stond in 2017 onder meer:

- [Corruption Perceptions Index 2016: ongelijkheid onverslaanbaar zonder corruptiebestrijding](#), 25 januari 2017
- [Draaideurpolitiek: wanneer EU-politici lobbyisten worden...](#), 1 februari 2017
- [LuxLeaks klokkenluiders Deltour en Halet opnieuw veroordeeld](#), 15 maart 2017
- [Transparency International Nederland: ontmasker anonieme eigenaren achter offshore constructies](#), 4 april 2017
- [Oproep: draag bij aan EU-brede klokkenluidersbescherming](#), 22 mei 2017
- [Parlementair verhoor met Transparency International Nederland over fiscale constructies](#), 9 juni 2017
- [De transactiepraktijk van het OM: een analyse](#), 27 juli 2017
- [Zes manieren waarop het bedrijfsleven kan bijdragen aan behalen SDGs](#), 24 augustus 2017
- [OM schikt voor 229 miljoen euro met Telia in corruptiezaak Oezbekistan](#), 22 september 2017

- [Sleepwet tast bronbescherming aan en schrikt potentiële klokkenluiders af](#), 10 oktober 2017
- [Paradise Papers: tijd om offshore belastingparadijzen op te ruimen](#), 6 november 2017
- [Onvoldoende inzet beursgenoteerde bedrijven voor bescherming klokkenluiders](#), 12 december 2017

DE NIEUWSBRIEF

Wekelijks brengt TI-NL een nieuwsbrief uit via het ledenadministratieprogramma Banster. In 2017 heeft TI-NL 52 keer *Integritijd* uitgebracht, die gestuurd wordt aan alle leden van TI-NL. In deze nieuwsbrief vinden de leden vijf artikelen gerelateerd aan (de bestrijding van) corruptie, fraude en omkoping. Daarnaast bevat de nieuwsbrief voor de leden een agenda en nieuws over de organisatie. In 2017 werd de nieuwsbrief aan 222 leden en 45 Young TI-leden gestuurd. Deze nieuwsbrieven werden gemiddeld genomen door de helft van de leden gelezen.

Verder wordt eens per twee weken een nieuwsbrief aan de inmiddels 903 nieuwsbrieflezers gestuurd – dit waren er eind 2016 nog 500. Deze nieuwsbrieven werden gemiddeld genomen door iets meer dan een kwart van de ontvangers gelezen.

HET FRAUDE FILM FESTIVAL

Film is een prachtige manier om de onderwerpen waar TI-NL zich hard voor maakt in beeld te brengen. Film werkt voor sommige doeleinden beter dan een rapport, en geeft goede aanleiding voor een zinvolle dialoog. Dat merken we bijvoorbeeld bij Young TI, waar na een film of documentaire de discussie gemakkelijk loskomt. De inspiratie voor dit idee heeft TI-NL opgedaan tijdens het Fraude Film Festival, waar we sinds de oprichting ervan in 2014 bij aanwezig mogen zijn.

Als winnaar van de Anti-Fraude Award 2015 werd TI-NL in 2017 gevraagd plaats te nemen in het expertcomité van het Fraude Film Festival 2017. Dit comité bepaalt wie de anti-fraude award 2017 wint. Deze rol werd vervuld door algemeen directeur Anne Scheltema Beduin. Met veel plezier heeft zij deelgenomen aan de beoordeling en bespreking van diverse anti-fraude initiatieven en activiteiten in de Nederlandse samenleving en daarbuiten, zoals de onthulling van de Panama Papers en het inzetten van technologie om fraude te bestrijden.

De anti-fraude award is dit jaar gewonnen door Team High Tech Crime (onderdeel van de Nederlandse politie). Zij hebben op innovatieve wijze ingespeeld op nieuwe vormen van fraude, zoals het overnemen van Hansa Market op het *dark web*, het succesvolle onderzoek naar Ennetcom en de rol bij het project *NoMoreRansom*.

II. PREVENTIE, HANDHAVING EN GERECHTIGHEID

Waar wetten en standaarden tekort schieten, zetten wij ons in deze te versterken om corruptie een halt toe te roepen. Ook het monitoren van de handhaving van bestaande wetten is een belangrijk onderdeel van ons werk.

Inhoudelijk geldt in het algemeen dat TI-NL in 2017 de ontwikkelingen op het gebied van corruptie kritisch heeft gevolgd en hierover heeft gepubliceerd. De speerpunten voor 2017 waren: bewustwording en aanpak van corruptie in het Nederlandse bedrijfsleven, handhaving van anti-corruptie wetgeving, *Ultimate Beneficial Ownership* (UBO) en *Asset Recovery*: genoegdoening voor slachtoffers van *grand corruption*. Daarnaast zijn klokkenluidersbescherming en een verantwoorde lobby doorlopende onderwerpen waar TI-NL specifiek aandacht aan besteedt.

Om deze speerpunten kracht bij te zetten heeft TI-NL een aantal inhoudelijke projecten uitgevoerd en activiteiten ondernomen. De inhoudelijke projecten van TI-NL komen hieronder aan bod. Naast lopende projecten zijn in 2017 ook nieuwe projecten gestart, die in 2018 zullen doorlopen. Met de kennis opgedaan in deze projecten streeft TI-NL ernaar een serieuze gesprekspartner te zijn voor regelgevende instanties en inhoudelijk goed onderbouwde standpunten en adviezen ten aanzien van onze prioriteiten te leveren.

BETERE BESCHERMING KLOKKENLUIDERS EN BRONNEN

TI-NL vindt dat klokkenluiders goed beschermd moeten worden: zij dragen bij aan een wereld waarin misstanden worden opgelost, in plaats van weggestopt.

In het kader van de doelstelling omtrent een betere bescherming van melders in Nederland heeft TI-NL in 2017 een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de bescherming van klokkenluiders en bronnen en haar positie als expert op het gebied van klokkenluiden verder versterkt. Naast het uitvoeren van bestaande projecten heeft TI-NL additionele financiering verworven voor een aantal andere projecten op het gebied van klokkenluiden en bronbescherming.

Eén van de belangrijkste gebeurtenissen op het gebied van klokkenluiden was de commotie die ontstond toen het bestuur van het Huis voor Klokkenluiders opstapte. TI-NL is van oordeel dat er in de wet en de uitvoering ervan wefffouten zitten die de crisis bij het Huis mede verklaren; adviezen daaromtrent van TI-NL werden bij de invoering van de wet uiteindelijk helaas niet overgenomen. De hieronder genoemde projecten bieden handvatten om ook in 2018 op constructieve wijze bij te dragen aan verbeteringen van de Wet en het Huis voor Klokkenluiders.

DRIEJARIG KLOKKENLUIDERSPROJECT STICHTING DEMOCRATIE EN MEDIA

TI-NL heeft in 2016 van Stichting Democratie en Media financiering ontvangen voor een driejarig project op het gebied van een betere bescherming van klokkenluiders en bronnen. Begin 2017 is dit driejarige project gestart. In dit project draagt TI-NL bij aan de totstandkoming, evaluatie en lobby van wet- en regelgeving (zowel op nationaal als op Europees niveau) die zorgt voor een betere bescherming van klokkenluiders, journalisten en hun bronnen, en probeert zij bij te dragen aan een positieve(re) beeldvorming van klokkenluiders en bronnen.

TI-NL heeft in 2017 samen met de Erasmus Universiteit Rotterdam een onderzoek gedaan naar meldregelingen bij beursgenoteerde bedrijven. Het onderzoeksrapport [*Whistleblowing Frameworks – Assessing Dutch Publicly Listed Companies*](#) is op 12 december 2017 gepresenteerd tijdens een ronde tafel bijeenkomst met een aantal van de beursgenoteerde bedrijven die deelnamen aan dit onderzoek. De voornaamste conclusies van dit rapport zijn dat veel van de onderzochte beursgenoteerde bedrijven zich vooralsnog onvoldoende inzetten om melders van misstanden te beschermen en dat op het gebied van cultuur de grootste verbetermogelijkheden te behalen zijn.

Daarnaast heeft TI-NL haar website aangepast en staan alle onderzoeksrapporten, nieuwsberichten en overige stukken op het gebied van klokkenluiden nu op de webpagina [*"Klokkenluiden"*](#). In 2018 zullen we de webpagina's verder uitbreiden met relevante content.

Verder heeft TI-NL opinieartikelen (waaronder aangaande de crisis bij het Huis) en *position papers* (onder andere omtrent [*het wetsvoorstel bedrijfsgeheimen*](#)) uitgebracht. Ook zijn er regelmatig

berichten in de pers verschenen. We hebben verder een aantal bijeenkomsten gehad met de Commissie Klokkenluiden en brachten een (werk)bezoek aan het Huis voor Klokkenluiders. Ook hebben we presentaties verzorgd tijdens het Seminar 'Het Klokkenluidersdilemma' van BijzonderStrafrecht.nl en tijdens een studiebezoek van de Albanese delegatie "HIDAACI" bij Norton Rose Fulbright.

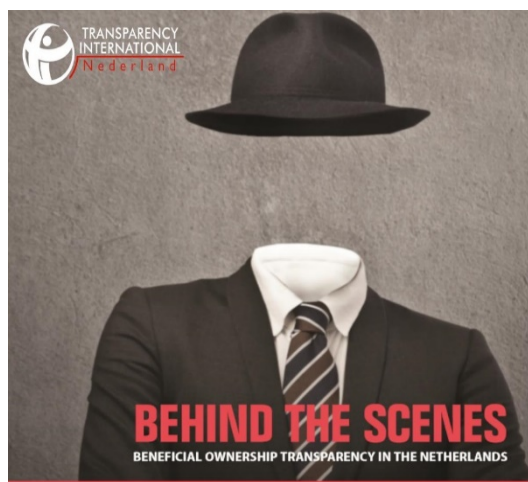
EU-RICHTLIJN VOOR KLOKKENLUIDERSBESCHERMING

Op Europees gebied draagt TI-NL eveneens bij aan de totstandkoming van wetgeving die klokkenluiders beschermt. Samen met TI-S en een aantal andere afdelingen, hebben we input geleverd op de *EU-richtlijn Klokkenluiden* door middel van *advocacy* met onder meer de ontwikkeling van een *Best Practices Guide* op het gebied van internationale klokkenluiderswetgeving. De [*Best Practice Guide for Whistleblowing Legislation*](#) is begin maart 2018 gepubliceerd. TI heeft hiervoor in 2017 financiering ontvangen van de Open Society Foundations.

KLOKKENLUIDERSBESCHERMING IN DE PRIVATE SECTOR

In 2017 hebben we verder een aanvraag ingediend voor een verdieping en verbreding van ons hierboven genoemde onderzoek naar klokkenluidersbescherming in de private sector. Wij zullen dit project samen met TI-S en Adessium vorm gaan geven en gaan hiermee in 2018 verder aan de slag.

UBO: TRANSPARANTIE UITEINDELIJKE BELANGHEBBENDEN

Volgens een onderzoek van de Wereldbank en de *UN Office on Drugs and Crime* in 2011, gebruikten meer dan 70% van een groep van 200 corrupte politici anonieme vennootschappen en trusts om hun identiteit te verhullen. Op dit moment is het (in Europa) nog steeds mogelijk juridische structuren op te zetten zonder de identiteit van de daadwerkelijke eigenaar bekend te maken aan bevoegde instanties. Criminelen misbruiken deze structuren om financiële middelen

verkregen door middel van corruptie, criminaliteit en belastingontduiking wit te wassen en om illegale geldstromen over de hele wereld te laten lopen, teneinde er elders ongestoord van te kunnen genieten.

INVOERING UBO-REGISTER

In het licht van de doelstelling “meer transparantie op het gebied van uiteindelijke belanghebbenden” heeft TI-NL in 2017 meerdere malen gesproken met beleidsmakers van het ministerie van Veiligheid en Justitie en het Ministerie van Financiën, met Kamerleden en diverse organisaties voor de implementatie van de [Vierde Anti-witwasrichtlijn](#). Deze richtlijn behelst onder andere een wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en terrorisme, de invoering van een UBO-register en een centraal aandeelhoudersregister.

Om de vormgeving van het UBO-register te kunnen beïnvloeden, is TI-NL samen met een aantal andere afdelingen een internationaal onderzoeksproject begonnen naar het belang van transparantie in de uiteindelijke belanghebbenden. Als onderdeel van dit project heeft TI-NL bestaande regelgeving, sancties en de rol van betrokken actoren geanalyseerd en onderzoek gedaan naar hoge risicosectoren en grensoverschrijdende samenwerking. Ook heeft TI-NL gekeken naar toekomstige plannen in wetgeving en praktijk omtrent meer UBO-transparantie. De (geplande) implementatie van de Vierde Anti-Witwas Richtlijn speelt hierbij een belangrijke rol. In april 2017 heeft TI-NL tijdens het UBO-seminar het resulterende onderzoeksrapport gelanceerd: [Behind the Scenes – Beneficial Ownership Transparency in the Netherlands](#) (zie ook p. 20).

TI-NL heeft samen met Oxfam Novib, Open State Foundation, One, Hivos en TaxJustice NL input geleverd op het wetgevingsproces tijdens de [consultatie](#) van het conceptwetsvoorstel houdende regels met betrekking tot de registratie van uiteindelijk belanghebbenden. Helaas is de wet UBO-register nog altijd niet gepubliceerd; pas dan zal zichtbaar worden in hoeverre de aanbevelingen van TI-NL zijn overgenomen. Na de implementatie van de Richtlijn zal TI-NL zich bezig houden met het monitoren van de werking en handhaving ervan. Dit onderwerp is immers een belangrijk instrument om corruptie te bestrijden, en valt daarmee onder de wereldwijde focus van TI op ‘*No Impunity*’.

Tot slot is (het onderzoeksrapport van) TI-NL meerdere malen genoemd in de [National Risk Assessment](#) witwassen die de Nederlandse overheid in december 2017 heeft gepubliceerd.

PARLEMENTAIRE ONDERVRAGING FISCALE CONSTRUCTIES

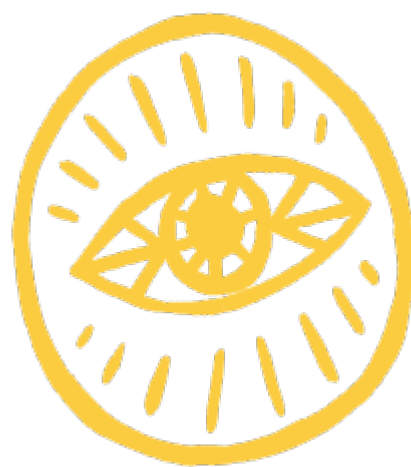
TI-NL is op 9 juni 2017 als expert uitgenodigd door de [Parlementaire ondervragingscommissie Fiscale constructies](#) van de Tweede Kamer. Anne Scheltema Beduin en Fritz Streiff zijn bevraagd over de doorsluispraktijken van in Nederland gevestigde brievenbusmaatschappijen en het wegsluizen van particuliere vermogens naar buitenlandse doelvennootschappen. De reden dat TI-NL door de

ondervragingscommissie werd uitgenodigd hangt mede samen met de resultaten van het hierboven genoemde onderzoek over het vergroten van transparantie over uiteindelijk begunstigen.

VERANTWOORDE LOBBY & LOBBYWATCH NL

In het kader van TI-NL's doelstelling "een meer transparante lobby in Nederland" publiceerde TI-NL in april 2015 het rapport, [*Lifting the Lid on Lobbying – Enhancing Trust in Public Decision-making in the Netherlands*](#). Eén van de conclusies is dat lobbyen in Nederland bijna volledig ongereguleerd is. De Nederlandse samenleving heeft weinig zicht op wie bij wie lobbyt, welke middelen daarbij worden ingezet en wat de doelen en resultaten daarvan zijn.

TI-NL heeft in samenwerking met Transnational Institute, Foodwatch, SOMO en Milieudefensie in 2016 [Lobbywatch NL](#) opgezet: een coalitie van maatschappelijke organisaties voor ethisch verantwoorde belangenbehartiging in het publieke besluitvormingsproces. In juli 2017 heeft Lobbywatch NL opnieuw financiering ontvangen van Open Society Foundations, voor het project "*Countering Corporate Capture in the Netherlands 2017-2019*", gefinancierd door de Open Society Foundations. Het doel van dit project is bij te dragen aan een situatie waarin gelijke toegang tot politieke besluitvorming in Nederland voor alle burgers en belanghebbenden wordt gewaarborgd door verbeterde regelgeving en transparantie van lobbyen.

Lobbywatch NL heeft in 2017 diverse gesprekken gevoerd met Kamerleden, waarbij het [manifest](#) dat in 2016 is opgesteld de leidraad van de gesprekken vormde. Halverwege 2017 is een afkoelperiode ingevoerd van twee jaar voor oud-bewindspersonen. Dit is een belangrijke aanbeveling geweest van TI-NL en Lobbywatch NL en een stap in de goede richting. We zijn er daarmee nog niet: TI-NL en Lobbywatch NL vinden dat er ook een afkoelperiode moeten komen voor andere politici, zoals Tweede Kamerleden, en voor (hogere) ambtenaren van ministeries.

Ook heeft Lobbywatch NL een huishoudelijk reglement opgesteld, op basis waarvan in 2018 het netwerk verder uitgebouwd kan worden met andere organisaties die de doelstellingen van Lobbywatch NL onderschrijven.

HANDHAVING VAN ANTI-CORRUPTIE WETGEVING

Corruptie en omkoping lijken meer in de belangstelling te staan dan ooit. Ook in Nederland zijn de laatste jaren diverse ontwikkelingen te signaleren op het gebied van preventie en bestrijding van corruptie en omkoping. In maart 2015 is mede met het oog hierop een belangrijke [beleidsbrief](#) uitgebracht, waarin de plannen van Nederland om het corruptiebeleid aan te scherpen uiteen zijn gezet. Ter evaluatie en monitoring van deze inzet is het belangrijk om stil te staan bij de huidige staat van corruptiebestrijding in Nederland. In mei 2016 vond een door TI-NL georganiseerd seminar plaats: 'Bestrijding van Corruptie in Nederland'. Tijdens het seminar werd gekeken naar de voortgang op het gebied van preventie en bestrijding van corruptie sinds die beleidsbrief van maart 2015. TI-NL heeft aandachtspunten gesignaleerd die van belang zijn voor effectieve(re) bestrijding van corruptie en deze uiteengezet in een in 2017 gepubliceerde *working paper* [Corruptiebestrijding in Nederland 2.0](#). Hierin staan diverse aandachtspunten centraal, waar TI-NL de komende jaren verder aan zal werken: 'corruptie en Nederland: meer dan alleen omkoping in het buitenland', 'de bijzondere verantwoordelijkheid van Nederland' en 'schikkingen en slachtoffers'. De working paper is met verschillende partijen besproken en zal centraal staan bij verdere inspanningen van TI-NL om tot verbetering te komen op dit gebied.

ASSET RECOVERY

In het licht van de doelstelling "genoegdoening voor slachtoffers van corruptie" heeft TI-NL in 2017 meerdere malen gesproken met het Openbaar Ministerie, de FIOD en diverse organisaties. TI-NL is sinds november 2016 onderdeel van een internationale werkgroep die zich bezighoudt met het onderwerp Asset Recovery. De concrete casus van de werkgroep is de grootschalige corruptiezaak rondom de dochter van de voormalige Oezbeekse president, Gulnara Karimova. Zij werd door verschillende telecombedrijven met honderden miljoenen dollars omgekocht in ruil voor toegang tot de Oezbeekse markt. TI-NL kijkt in dit kader naar de Nederlandse link: de telecombedrijven hebben de omkopingshandelingen namelijk deels via Nederlandse hoofd- of bijkantoren verricht en daarbij gebruik gemaakt van Nederlandse bankrekeningen, notarissen en accountants.

In mei is TI-NL afgereisd naar Kiev voor een conferentie over *Asset Recovery* met TI-Oekraïne en TI-S en een conferentie Asset Recovery met TI-EU in Brussel. Een deel van de onderzoeks- en *advocacy*-werkzaamheden van TI-NL werden via TI-S gefinancierd door de Open Society Foundations.

Een tweede project rondom Asset Recovery is eind 2017 van start gegaan in samenwerking met TI-EU en opnieuw gefinancierd door Open Society Foundations. Doel van dit project is lobbyen voor een betere positie van slachtoffers van corruptie in de EU en Nederland, en een zinnige besteding van opgelegde boetes, in beslag genomen vermogensbestanddelen en compensatiebetalingen (inclusief *responsible repatriation*).

PUBLICATIES

In 2017 werden verschillende publicaties van TI-NL, TI-S en andere TI-afdelingen gepresenteerd via de website van TI-NL:

- [*Corruption Perceptions Index 2016*](#), TI, januari 2017
- [*Connecting the Dots: building the case for open data to fight corruption*](#), TI, februari 2017
- [*Behind the Scenes: Beneficial Ownership Transparency in The Netherlands*](#), TI-NL, april 2017
- [*Corruption and the Sustainable Development Goals: shadow reporting questionnaire for targets 16.4, 16.5 and 16.10*](#), TI, mei 2017
- [*The Business Case for Speaking Up: How Internal Reporting Mechanisms Strengthen Private-Sector Organisations*](#), TI, juli 2017
- [*Corruptiebestrijding in Nederland*](#), TI-NL, oktober 2017
- [*10 anti-corruption principles for state-owned enterprises – a multi-stakeholder initiative of Transparency International*](#), TI, november 2017
- [*People and Corruption: Citizen's voices from around the world - Global Corruption Barometer*](#), TI, november 2017
- [*Whistleblowing Frameworks: Assessing Dutch Publicly Listed Companies*](#), TI-NL, december 2017

TI-NL BIJ CONFERENTIES, WORKSHOPS EN ANDERE BIJEENKOMSTEN

In 2017 hebben bestuursleden, leden en het kabinet van TI-NL een flink aantal presentaties en lezingen gegeven en deelgenomen aan workshops en debatten. Wij geven een selectie die een weergave is van de breedte van onze werkzaamheden:

- *Workshop Business Integrity Program*, maart 2017, Berlijn
- Bijeenkomst 'A year after the Panama Papers: Where does the EU stand?' met TI-EU, april 2017, Brussel
- Conferentie 'Asset Recovery' met TI-Oekraïne en TI-S, mei 2017, Kiev
- Conferentie 'Whistleblowing protection – EU Directive', mei 2017, Tübingen

- 🌐 *Global Conference Whistleblowers* (IWRN), juni 2017, Oslo
- 🌐 Jaarlijkse TI-bijeenkomst - *Annual Membership Meeting*, inclusief verkiezingen voor een nieuwe voorzitter en vice-voorzitter, oktober 2017, Berlijn
- 🌐 *Conference of State Parties of the Convention against Corruption*, november 2017, Wenen
- 🌐 *Conference on Money and Politics van TI-EU*, december 2017, Brussel

In 2017 is, naast hiervoor genoemde bijeenkomsten waar TI-NL bestuurs- en kabinetsleden aan deelnamen, een aantal events gehouden die door TI-NL zijn georganiseerd of waar TI-NL een rol bij heeft gespeeld.

SEMINAR: BENEFICIAL OWNERSHIP TRANSPARENCY IN THE NETHERLANDS

Eén jaar na de onthullingen van de Panama Papers vond op 4 april 2017 een seminar ter lancering van het onderzoeksrapport [*Behind the Scenes – Beneficial Ownership Transparency in the Netherlands*](#) van TI-NL plaats. Tijdens het seminar zijn de bevindingen en aanbevelingen van het onderzoeksrapport gepresenteerd. De voornaamste conclusies van het onderzoeksrapport wijzen op het feit dat Nederland nog veel werk te verrichten heeft om grootschalige internationale witwasconstructies en ongeoorloofde praktijken van belastingontduiking effectief te kunnen bestrijden. Dit is met name het geval als het gaat om offshore constructies die de eigenaar in staat stellen zijn identiteit en zakelijke transacties te verbergen.

Verschillende kwesties over de ‘uiteindelijk belanghebbende’ (UBO) achter bedrijven en juridische constructies zijn besproken tijdens een paneldiscussie. Het panel bestond uit drie gasten die de ontwikkelingen vanuit verschillende invalshoeken hebben belicht. Te gast waren Wendy van Koningsveld (onderzoeker bij het Offshore Kenniscentrum), Ellen Timmer (advocaat ondernemingsrecht bij Pellicaan advocaten) en Ton Scholing (hoofd van het *Anti-Money Laundering Centre* bij de FIOD).

Met name het toekomstige register waarin uiteindelijk belanghebbenden zullen worden geregistreerd (het UBO-register) kwam tijdens deze discussie aan bod. Als algemene conclusie van de bijeenkomst kan worden gesteld dat het belangrijk is dat illegale geldstromen en witwaspraktijken aangepakt worden. Daarvoor is inzicht in de structuren van deze routes en meer transparantie op het gebied van UBO van groot belang. De toekomst zal uitwijzen in welke mate het UBO-register aan dit streven zal bijdragen. Duidelijk is geworden dat de privacy van de betrokkenen en het doel van het UBO-register zorgvuldig tegen elkaar afgewogen moeten worden. Door hier een balans in

te vinden kan het UBO-register het beste tot zijn recht komen en wel degelijk bijdragen aan de aanpak van illegale geldstromen en witwaspraktijken.

SEMINAR COMPLIANCE WEEK

Tijdens de Compliance Week Europe vervulde Arjen Tillema (bestuurslid TI-NL) de rol van moderator bij een paneldiscussie met Renske Leijten (Tweede Kamerlid, SP), Karlijn Kuijpers (onderzoeksjournalist, Investico) en Bert Langerak (COO, FIOD), genaamd "After Petrobras and the Panama and Paradise Papers: have we marked the beginning of a world of transparency and honesty?" Meer dan 100 internationale compliance officers kwamen bijeen om te spreken over dilemma's en verbanden rondom corruptie, belastingontwijking en ondoorzichtige vennootschapsstructuren. Er werd door het panel en publiek gesproken over de afgelegde verantwoording als gevolg van schandalen zoals de zaak rondom Petrobras en onthullingen zoals in de Panama Papers en de Paradise Papers.

III. STERKE BEWEGING

Wij willen als organisatie ons bereik, onze impact en onze invloed vergroten. We zullen onderzoeken wat echt werkt bij het bestrijden van corruptie.

ORGANISATIE EN BESTUUR

Op organisatorisch vlak lag in 2017 de prioriteit bij de verdere professionalisering van TI-NL om uit te groeien tot een stabiele kernorganisatie met een duidelijke governance structuur. Daarnaast was de bestendiging en diversificatie van de financiering van TI-NL om een financieel gezonde organisatie te worden en blijven en om uitbreiding in slagkracht mogelijk te maken met een derde betaalde medewerker een belangrijke doelstelling. Deze organisatorische doelstellingen zijn voor een groot deel behaald, hetgeen geïllustreerd wordt de volgende resultaten:

- 🌐 Een derde (tijdelijke) nieuwe medewerker van 16 november 2016 t/m 31 mei 2017
- 🌐 Toename Young TI-leden
- 🌐 Vernieuwing website
- 🌐 Toename diverse financiering

Gesprekken over professionalisering hebben bovendien geleid tot een nieuw governance reglement dat is gefinaliseerd in oktober 2017. Deze [governance code](#) verschaft inzicht inzake de besturing en werkwijze van TI-NL en beschrijft hoe de interne organisatie wordt vormgegeven en welke regels, richtlijnen en werkwijzen worden gehanteerd.

Ook heeft er in november 2017 een statutenwijziging plaatsgevonden om de ANBI-status te behouden. De wijziging omvat een voldoende nauwkeurige liquidatiebepaling en de expliciete vermelding dat bestuursleden niet beloond kunnen worden voor hun activiteiten.

BESTUURSLEDEN

Bestuursleden worden kandidaat gesteld door het bestuur of door tenminste vijf leden van de vereniging. De ALV benoemt op basis van deze voordracht de bestuursleden. Het profiel en de benodigde competenties worden per functie vastgesteld, met dien verstande dat alle leden van het bestuur aan de vereisten van integriteit moeten voldoen.

Leden van het bestuur van TI-NL kunnen voor maximaal drie termijnen van drie jaar worden gekozen – met dien verstande dat tussen de tweede termijn en herverkiezing voor de derde termijn een jaar in acht genomen dient te worden. Door de ALV kan in bijzondere gevallen worden afgeweken van de verkiezingstermijnen. Het rooster van aftreden is als volgt:

LEDEN VAN BESTUUR – ROOSTER VAN AFTREDEN			
Naam	Benoemd	Einde lopende termijn	Afgetreden
Frank Erftemeijer	17 februari 2016	17 februari 2019 (1 ^e termijn)	3 april 2017
Paul Vlaanderen	21 september 2017	21 september 2020 (1 ^e termijn)	
Arjen Tillema	28 januari 2015	28 januari 2018 (1 ^e termijn)	
Linda Slot-Hoving	1 juli 2013	1 juli 2019 (2 ^e termijn)	
Gerke Berenschot	1 oktober 2011	1 oktober 2017 (2 ^e termijn)	8 januari 2018
Donald Kalff	1 juni 2013	1 juni 2019 (2 ^e termijn)	
Joop Remmé	28 januari 2015	28 januari 2018 (1 ^e termijn)	30 augustus 2017
Hannah de Jong	17 februari 2016	17 februari 2019 (1 ^e termijn)	
Gerrit van Doorn	17 februari 2016		3 februari 2017

BESTUURSTAKEN

Het bestuur en de directeur vergaderen maandelijks telefonisch, ééns per 3 maanden *Face To Face* (F2F) en voor zover nodig tussendoor via e-mail en bi/trilateraal. In 2017 heeft TI-NL drie ALV's, een vijftal bestuursvergaderingen en veertien conference calls gehouden. Ook zijn regelmatig conference calls gehouden met TI-S, TI-EU en Europese afdelingen van TI.

Het TI-NL bestuur onderneemt op hoofdlijnen de volgende activiteiten:

- 🌐 Met de ledenvergadering bepaalt het de missie, strategie en te bereiken doelen.
- 🌐 Het maakt keuzes over te ondernemen activiteiten en voert deze uit.
- 🌐 Het neemt besluiten over lopende zaken/projecten.
- 🌐 Het draagt zorg voor een financieel gezonde organisatie.
- 🌐 Het onderhoudt contacten met leden en relaties.
- 🌐 Het verzorgt presentaties en lezingen.
- 🌐 Het onderhoudt contact met media en draagt inhoudelijk bij aan publicaties.

PORTEFEUILLES

Het bestuur werkt met portefeuilles. Enkele portefeuilles zijn aangepast en zullen in 2018 verder verfijnd worden. Tevens zullen bestuursleden in 2018 wellicht nieuwe portefeuilles op zich nemen. De verdeling van de portefeuilles in 2017 was:

Paul Vlaanderen (voorzitter)

Algemene Zaken &
Internationale Zaken

Linda Slot (penningmeester)

Financiën

Arjen Tillema

2IF & Handhaving

Gerke Berenschot (secretaris)

Sport & Integriteit

Hannah de Jong

Bescherming klokkenluiders & bronnen

Donald Kalff

Transparantie in rechtspraak

Joop Remmé

Academisch Netwerk

SAMENSTELLING KABINET

Het Kabinet bestond in 2017 uit:

Anne Scheltema Beduin
Algemeen Directeur

Lotte Rooijendijk
Communications & Project Officer

Fritz Streiff
Research & Project Officer

Begin 2015 heeft TI-NL Anne Scheltema Beduin tot algemeen directeur (AD) benoemd. Anne heeft in 2017 haar managementrol voortgezet en verder uitgebreid. Ze heeft zich bezig gehouden met de inhoudelijke kant van projecten. Zij heeft een belangrijke rol in het onderhouden van contacten met relevante stakeholders en werkt voortdurend aan de uitbreiding van het netwerk van TI-NL.

Sinds januari 2016 is het kabinet van TI-NL versterkt met *Communications & Project Officer* Lotte Rooijendijk. Lotte heeft zich in 2017 met name bezig gehouden met de uitvoering van projecten en communicatie. Eén van Lotte's projectthema's in 2017 was de bescherming van klokkenluiders en bronnen. Ook heeft ze een grote rol gespeeld in de organisatie van Young TI. In juni 2017 heeft Lotte een vast contract gekregen.

Op 14 november 2016 werd Fritz Streiff aangesteld als tijdelijk werknemer bij TI-NL tot 31 mei 2017. Fritz hield zich als *Research & Project Officer* bezig met twee internationale projecten: *Ultimate Beneficial Ownership* en *Asset Recovery*. Fritz is in juni 2017 verhuisd naar New York, waar hij werkt als *litigation fellow* bij de Open Society Foundations.

De belangrijkste taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het Kabinet zijn de volgende:

- 🌐 Ondersteunt het bestuur in haar taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.
- 🌐 Voert het beleid & strategie uit.
- 🌐 Draagt projecten ter acceptatie aan bij het bestuur.
- 🌐 Geeft leiding aan projecten en draagt inhoudelijk bij c.q. neemt daarin het voortouw.

- 🌐 Opstellen en uitvoeren van Marketing & Communicatieplannen.
- 🌐 Neemt primair de organisatie op zich van de vergaderingen het bestuur afzonderlijk en gecombineerd alsmede van de Leden- en andere vergaderingen, e.e.a. onder afstemming met de voorzitter.
- 🌐 Doet beleidsvoorstellen en onderneemt andere initiatieven in het kader van de doelstelling van TI-NL.
- 🌐 Is eerste contactpunt met TI-S, TI-EU of andere TI-afdelingen.
- 🌐 Is verantwoordelijk voor de anti-corruptie lobby en voert deze uit.

Stagiairs

Vrijwilligers

STAGIAIRS

In 2017 hebben meerdere stagiairs zich ingezet voor TI-NL:

- 🌐 Strafrecht: Linda Schut
- 🌐 Algemeen: Anouk Hoogeland
- 🌐 Algemeen: Jonne Biessels
- 🌐 Algemeen: Suzanne Groen
- 🌐 Klokkenluiden: Madhevi Jagesser

TI-NL is haar stagiairs erg dankbaar voor hun inzet en bijdrage aan de doelen van Transparency International Nederland in 2017. Hun enthousiasme en creativiteit hebben TI-NL ook dit jaar weer verder gebracht.

FINANCIËN EN FONDSEN

In 2017 heeft TI-NL, voornamelijk dankzij de hulp van de gift van Adessium (€63.000 in 2017), projectinkomsten (€75.343 in 2017), individuele lidmaatschapsgelden (€8.335), particuliere giften (€2.372) en de inkomsten gegenereerd vanuit het Institutioneel Integriteitsforum (2IF) (€35.458), haar budget wederom aanzienlijk kunnen vergroten.

Daarnaast heeft TI-NL in 2017 een bijdrage ontvangen voor lezingen en presentaties (€2.107) en inkomsten uit het lidmaatschap voor de jonge generatie tegen corruptie: Young TI (€143).

Naast zelfstandig projectwerk (betere bescherming klokkenluiders en bronnen) en projectwerk in samenwerking met andere TI-afdelingen (met name Frankrijk, UK, Duitsland, Italië en Ierland), TI-EU (onderzoek naar uiteindelijk belanghebbenden) en TI-S (*Asset Recovery*), streeft TI-NL naar het vergroten van haar budget door middel van extra ledenwerving, zowel individueel als institutioneel en door het verzekeren van institutionele steun. Het bestuur blijft streven naar een gezonde en stabiele financiële huishouding met het oog op de vereiste continuïteit van de organisatie.

Verdere informatie omtrent financiën en fondsen kunt u vinden in de jaarrekening van 2017.

KASCOMMISSIE – TERMIJN 4 JAAR

Naam	Benoemd	Einde lopende termijn	Opmerkingen
Erika Marseille	28 januari 2015	28 januari 2019	1 ^e termijn
Alphons Ranner	21 september 2017	21 september 2019	1 ^e termijn
Robert-Jan Hekket	1 juli 2013	1 juli 2017	Gedechargeerd op 21 september 2017

De Kascommissie inspecteert de jaarrekening van TI-NL en verschaft op ad hoc basis adviezen. De Kascommissie bestaat uit een tweetal leden van TI-NL: Erika Marseille en Alphons Ranner (per 21 september 2017). Voormalig Kascommissielid Robert-Jan Hekket heeft zijn functie per 1 juli 2017 neergelegd, de ALV heeft hem tijdens de vergadering van 21 september 2017 decharge verleend.

MONITORING & EVALUATIE

De *governance*-structuur van TI-NL geeft veelvuldig gelegenheid voor monitoring. Tijdens vergaderingen, ALV's, bijeenkomsten en rapportage-momenten doet TI-NL verslag van de

ondernomen en geplande activiteiten en resultaten. Deze rapportagemomenten zorgen tevens voor mogelijkheden tot evaluatie. Het bestuur en de algemeen directeur evalueren in beginsel alle activiteiten en resultaten, om te leren wat goed gaat en wat verbetering behoeft.

Binnen de mondiale organisatie voert TI-S eens in de drie jaar een accreditatieprocedure uit op grond waarvan TI-NL moet aantonen te voldoen aan de eisen om de naam *Transparency International* te mogen gebruiken. De accreditatieprocedure bestaat uit een groot aantal vragen en uitgebreide verslaggeving. Een accreditatiecommissie binnen TI-S geeft vervolgens het bestuur van TI-S een aanbeveling over de accreditatie (die in de regel wordt opgevolgd). In 2018 zal TI-NL weer geaccrediteerd moeten worden.

Tot slot is er nog specifieke controle door fondsen (Adessium) en andere verstrekkers van projectgelden (bijvoorbeeld Stichting Democratie & Media en de Europese Commissie). Ook hiervoor dient TI-NL aan meer of minder specifieke rapportageverplichtingen te voldoen.

TI INTERNATIONALAAL

Op organisatieniveau heeft TI-NL zich in 2017 internationaal ook geroerd. Door deelname aan diverse calls en bijeenkomsten heeft TI-NL een stempel gedrukt op de nieuwe samenstelling van het bestuur van TI-S, alsmede de wijze waarop nationale afdelingen betrokken worden bij het reilen en zeilen van de internationale organisatie (o.a. betere financiële verslaglegging).

Door onze eigen strategie te implementeren draagt TI-NL bij aan de implementatie van de internationale strategie *Together against Corruption*.

SAMENWERKING MET TI-S, TI-EU EN ANDERE TI-AFDELINGEN

In 2017 is opnieuw en vaak constructief en positief contact geweest tussen TI-NL en TI-S. Zo heeft TI-NL samen met TI-S en een aantal andere afdelingen input gegeven op een conceptvoorstel van een EU Richtlijn voor Klokkenluiden, opgesteld door de Europese Groene Partij (EGP) voor het Europees Parlement. Ook is in nauw overleg met TI-S en de *UNCAC Coalition* door TI-NL deelgenomen aan de *Conference of State Parties* van het VN Verdrag tegen Corruptie (UNCAC) in Wenen (oktober 2017). Tijdens deze VN-conferentie is TI-NL uitgenodigd om deel te nemen aan mee aan de onderhandelingen achter de schermen over diverse resoluties, waaronder de resolutie van Noorwegen over *grand corruption* en die van Nigeria over *asset recovery*.

TI-NL heeft verder bijgedragen aan activiteiten die werden georganiseerd door andere TI-afdelingen, in het bijzonder door samenwerking met de afdelingen in Londen en Brussel en seminars georganiseerd door afdelingen in Oost-Europa.

TI-NL heeft diverse malen bijgedragen aan werkzaamheden van TI-EU, het deel van TI-S dat zich in Brussel bevindt en zich richt op EU (brede) aangelegenheden, zoals op het gebied van publieke *country-by-country-reporting* en de verdere regulering van de lobby in Brussel. Er werden ook diverse bezoeken aan Brussel afgelegd, bijvoorbeeld in het kader van het hiervoor genoemde project over uiteindelijke belanghebbenden (UBO) en *Asset Recovery*.

ANNUAL MEMBERSHIP MEETING 2017

Paul Vlaanderen en Anne Scheltema Beduin namen op 15 oktober 2017 deel aan de jaarlijkse ledenvergadering van Transparency International (*Annual Membership Meeting* - AMM) in Berlijn.

Een belangrijk agendapunt tijdens de AMM was de verkiezing van het nieuwe TI-bestuur. Bij de jaarlijkse bijeenkomst van Transparency International werd Delia Ferreira Rubio verkozen tot voorzitter en Rueben Lifuka tot vice-voorzitter, samen met zeven nieuwe bestuursleden.

"Ons werk wordt geleid door onze sterke principes van transparantie, integriteit en verantwoording. We zullen het gesprek voeren en daarin zal ik de leiding nemen." - Delia Ferreira Rubio, voorzitter TI.

Zowel Ferreira Rubio als Lifuka hebben van 2008 tot 2014 in het internationale bestuur gediend en zijn beide onderdeel van Transparency International in hun respectieve landen. Ferreira Rubio komt uit Argentinië en was de voorzitter van TI's Argentijnse afdeling, Poder Ciudadano. Lifuka komt uit Zambia en was voorzitter van TI-Zambia van 2007 tot 2012 en werd herkozen in 2017.

De zeven nieuwe bestuursleden zijn Robert Barrington, A.J. Brown, Karen Hussman, Samuel Kimeu, David Ondracka, Oya Özarslan en Kol Preap. De volledige biografieën zijn [hier](#) te vinden.

Verder zijn de [highlights](#) in 2017 op het gebied van corruptiebestrijding besproken door de voorzitter van TI en is er een update gegeven over de voortgang van [TI2020](#): de strategie. Ook is het jaarverslag en de financiële rapportage over 2016 ter goedkeuring voorgelegd aan de leden en is er een update gegeven van de financiën en het budget voor 2017. Tenslotte is de transformatie van TI-S aan bod gekomen en zijn enkele governance kwesties besproken. Deze transformatie is vooral gericht op het gezond houden van de financiële situatie op de langere termijn, kwaliteitsverbetering, en meer ondersteuning richting de TI-afdelingen.

IV. VOORUITBLIK

De strategie 2016-2018, die in maart 2016 is vastgesteld, bevat de prioriteiten van TI-NL tot en met 2018. In 2018 zullen we daarom de in de strategie beschreven prioriteiten voortzetten, maar ook koers zetten naar nieuwe accenten die de basis kunnen vormen voor een nieuwe strategie.

Voor TI-NL belangrijke onderwerpen zullen onverminderd aandacht krijgen, zoals klokkenluiders- en bronbescherming, verantwoord lobbyen en handhaving van anti-corruptiewetgeving. Bij dit laatste onderwerp staan de balans tussen handhaving van corruptie binnen en buiten Nederland, de bijzondere verantwoordelijkheid van Nederland als doorstroomland van grote financiële geldstromen en de transparantie van schikkingen en genoegdoening voor slachtoffers centraal.

En uiteraard zal ook in 2018 weer *advocacy* verricht worden om onze statutaire doelstelling verder te brengen: het bevorderen van het maatschappelijk besef van de onaanvaardbaarheid van corruptie. Wij zullen spreken met beleidsmakers, het bedrijfsleven, studenten en geïnteresseerden, en onderzoek doen, lezingen geven en (opinie)stukken schrijven.

Gedurende 2018 zal de nieuwe strategie worden ontwikkeld om de visie en missie van TI-NL en de daaruit afgeleide doelen te realiseren. De strategie zal voor een groot deel voortborduren op de eerdere strategie van TI-NL. Waar nodig zal worden bijgestuurd en zal nieuwe focus aangebracht worden, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan het bevorderen van transparantie in de rechtspraak, integriteit in de goede doelensector of de rol die TI-NL kan spelen bij de implementatie van de *Sustainable Development Goals* in Nederland. TI-NL zal in ieder geval interne en externe stakeholders consulteren, om de strategie goed te laten aansluiten bij de maatschappelijke rol die TI-NL wil vervullen.

De strategie zal geen omvangrijk document worden, maar inspirerende doelstellingen en de concrete stappen bevatten die we nodig hebben om daar te komen. We hopen dat onze leden, donateurs, partners en andere stakeholders in 2018 zullen bijdragen aan deze strategie, om weer dichterbij die corruptievrije samenleving te komen.